

”Man tänker nog till en och två och tre gånger...”

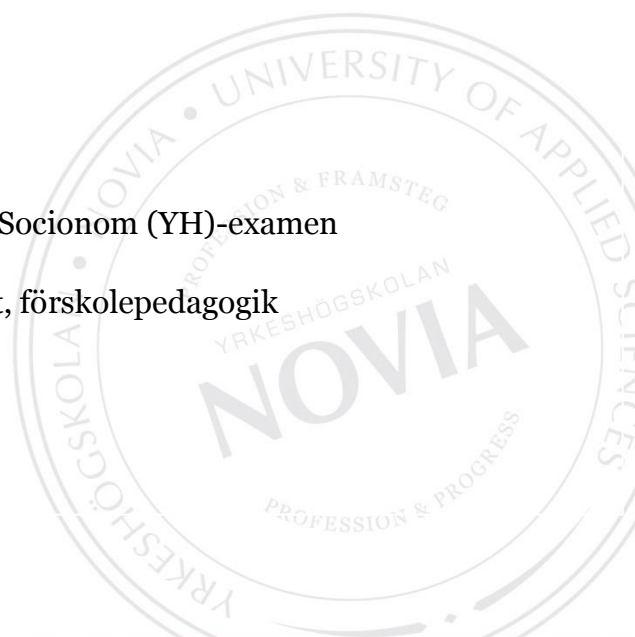
- En kvalitativ studie om barnträdgårdslärares upplevelser och uppfattningar om barnskyddsanmälningar.

Heidi-Jessica Lahola

Examensarbete för Socionom (YH)-examen

Det sociala området, förskolepedagogik

Vasa 2014

EXAMENSARBETE

Författare: Heidi-Jessica Lahola

Utbildningsprogram och ort: Det sociala området Vasa

Inriktning/alternativ/Fördjupning: Förskolepedagogik

Handledare: Ralf Lillbacka
Carita Blomström

Titel: "Man tänker nog till en och två och tre gånger" - En kvalitativ studie om barnträdgårdslärares upplevelser och uppfattningar om barnskyddsanmälningar.

Datum: 14.10.2014

Sidantal 30

Bilagor: 2

Abstrakt

Syftet med detta lärdomsprov är att ta fasta på barnträdgårdslärares uppfattningar och upplevelser kring barnskyddsanmälningar. Den teoretiska diskussionen berör barnet, barnets rättigheter, den tidiga anknytningen och barnmisshandel. Annat som tas upp är barndagvården och barnskyddet.

I undersökningen använde jag mig av en kvalitativ forskningsmetod och intervjuade sammanlagt fyra barnträdgårdslärare. Resultatet av min undersökning visar att barn som mår dåligt utmärker sig med annorlunda beteende vilket pedagogerna främst märker genom iakttagelser och kommunikation. Det framkom också att osäkerheten kring barnskyddsanmälan var stor och ett stort hinder när det kom till att göra en barnskyddsanmälan.

Språk: Svenska

Nyckelord: Barnskydd, barnskyddsanmälan, sköra barn

BACHELOR'S THESIS

Author: Heidi-Jessica Lahola

Degree Programme: Social welfare Vaasa

Specialization: Socio-pedagogical work

Supervisors: Ralf Lillbacka
Carita Blomström

Title: "You think about it one and two and three times..." - A qualitative study of kindergarten teachers' experiences and perceptions of child protection notifications.

Date: 14.10.2014

Number of pages: 30 Appendices: 2

Summary

The aim of this thesis is to take note of kindergarten teachers' perceptions and experiences of child welfare reports. In the theoretical part I have chosen to highlight the child, the child's rights, the early bonding and child abuse. I have also mentioned the child day care and child protection.

In the study I used a qualitative research and interviewed a total of four kindergarten teachers. The results of my survey show that children who are unwell excel with different behaviors that educators mainly notice through observations and communications. It also appeared that the uncertainty about child protection notification was great and a huge obstacle when it came to making a child protection notification.

Language: Swedish

Keywords: Child Welfare, Child protection notifications,
Fragile Children

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Syftet.....	2
3	Barnet.....	2
3.1	Barnets rättigheter.....	2
3.2	Barnets behov.....	3
3.3	Anknytning.....	4
3.4	Barnmisshandel.....	5
3.4.1	Fysiskt våld.....	6
3.4.2	Psykiskt våld.....	6
3.4.3	Sexuellt våld.....	7
3.4.4	Försummelse.....	8
3.5	Riskfaktorer.....	8
4	Daghemmet.....	9
4.1	Barndagvårdslagen.....	10
4.2	Småbarnsfostran.....	10
4.3	Pedagogerna.....	11
4.4	Att upptäcka sköra barn i dagvården.....	12
5	Barnskyddet.....	13
5.1	Barnskyddslagen.....	14
5.2	Barnskyddsanmälan.....	15
5.3	Anmälningsskyldighet.....	15
6	Teoretisk sammanfattning.....	16
6.1	Barnet och daghemmet.....	16
6.2	Utsatta barn och barnskyddet.....	17
7	Undersökningens genomförande.....	18
7.1	Metodval.....	18
7.1.1	Val av respondenter.....	19
7.1.2	Datainsamling.....	19
7.1.3	Sekretess.....	20
7.2	Metod för resultatanalys.....	20
8	Resultatredovisning.....	20
8.1	Med barnet som utgångspunkt.....	21
8.2	Barnskyddsanmälan – från att överväga till att anmäla.....	22
8.3	Stöd vid barnskyddsanmälningar.....	24

8.4	Sammanfattning.....	25
9	Slutdiskussion.....	26
9.1	Teori som överensstämmer med min forskning.....	26
9.2	Kritisk granskning.....	28

Källhänvisning

Bilagor

1 Inledning

Mitt lärdomsprov handlar om barnets välmående, hälsa och utsatthet. Småbarn är mycket beroende av sina föräldrar och därför även mycket utsatta om föräldrarna inte kan uppfylla deras behov. Därför är det viktigt att daghemspersonalen tar sitt ansvar och förstår vikten av att se och höra barnet. Det är även viktigt att daghemspersonalen tar anmälningsskyldigheten på största allvar och inte tvekar att göra en barnskyddsanmälan då de misstänker att barnet kan fara illa.

Barnmisshandel kan se mycket olika ut och kan omfatta fysiskt våld, psykiskt våld och sexuellt våld samt försummelse. Dessa våldsformer kan ske separat men går ofta in i varandra. Att se att barnet inte mår bra är av mycket stor vikt, därför har jag valt att lyfta fram vanliga kännetecken på barnmisshandel och även faktorer som ökar risken för barnmisshandel.

Många fall av barnmisshandel kommer aldrig till känna av andra än den närmaste familjen där misshandeln sker. Det är även svårt för barnet att förstå att allting inte är som det ska i hemmet, eftersom det för barnet upplevs som det ”normala”. Att göra en barnskyddsanmälan är första steget mot en tryggare barndom för det misshandlade barnet.

Eftersom barnmisshandel är ett känsligt och tabubelagt ämne tycker jag det är av ytterst stor vikt att ämnet lyfts fram och diskuteras, speciellt hos de som jobbar nära barn, t.ex. personal på daghem. Genom att daghemspersonalen öppet visar att de vågar prata om våld och tar våldet på största allvar hoppas jag allt fler föräldrar och barn vågar berätta om sina erfarenheter och får den hjälp och det stöd de behöver.

Själv tycker jag det är svårt att avgöra huruvida ett barn far illa eller vad som är ”normala” familjeförhållanden. Något som för mig är självklart kan för någon annan uppfattas som helt otänkbart. Tilläggas bör att vi lever i ett mångkulturellt samhälle där seder och värderingar kan variera mycket från familj till familj. Det viktiga är inte hur familjen lever eller hur de agerar i hemmet, utan att de mår bra, framför allt att barnet mår bra. Barnets bästa är alltid den faktor som ska komma i första hand.

2 Syftet

Syftet med mitt lärdomsprov är att lyfta fram daghemspersonals tankar och uppfattningar om barnskyddsanmälningar. Mina frågeställningar är därför följande:

- När gör man en barnskyddsanmälan?
- Hur känns det att göra en barnskyddsanmälning?
- Vilket stöd finns till hands och hurudant stöd är önskvärt i frågor gällande barnskyddsanmälningar?

3 Barnet

Barn är, enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, alla människor under 18 år.

3.1 Barnets rättigheter

Finland undertecknade FN:s konvention om barnets rättigheter år 1991 och därmed bör hela Finland, alla kommuner i Finland, alla föräldrar i Finland och alla andra vuxna i Finland underordna sig konventionen. Konventionen tryggar barnets behov och rättigheter. (Barnombudsmannen, 2007, s. 2-3).

I FN:s konvention om barnets rättigheter binder sig konventionsstaterna att genom lagstiftning, administration utbildning och sociala åtgärder skydda barn mot alla former av fysiskt och psykiskt våld, försummelse och vanvård samt utnyttjande då barnet är i föräldrarnas, den ena förälderns, vårdnadshavarens eller i någon annan persons vård. (Taskinen, 2004, s. 86)

Alla myndigheter som har hand om ärenden som gäller barn bör ta i hänsyn barns bästa, barnets åsikt och försöka förutse vilka följderna blir för barnet. Enligt konventionen har alla barn rätt till skydd och omvårdnad, tillräckligt stor andel av samhällets resurser samt rätt att påverka frågor som gäller dem själva med beaktande av deras mognad. (Barnombudsmannen, 2007, s. 3). De mest centrala principerna i konventionen om barnets rättigheter fastställer att

alla barn är jämlika, att barnets bästa ska beaktas vid beslutsfattande gällande barnet, att barnets åsikt skall beaktas i frågor gällande barnet och att alla barn har rätt till ett gott liv. (Barnombudsmannen, 2014).

3.2 Barnets behov

Maslow delade in människan behov i bristbehov och växtbehov. Bristbehov är människans basbehov och måste uppfyllas för att människan ska överleva. Växtbehoven är inte nödvändiga för människan, men de utvecklar potentialen som människor och är enligt Maslow människans högsta uttryck för motivation. Dessa behov kategoriserade Maslow i en hierarki med de fysiologiska behoven lägst ned, de psykologiska och sociala behoven i mitten och allra högst upp behovet att utveckla personligheten. De fysiologiska behoven består bl.a. av mat och sömn, de psykologiska och sociala av kärlek, uppskattning och kognitiva behov. Behovet av att utveckla personligheten består av behov som kretsar kring självförverkligandet. (Karlsson, 2007, s. 110-111)

Barnets behov kan därmed delas in i biologiska och sociala behov. De biologiska behoven är bl.a. behovet av syre, mat och vätska men även vila och aktivitet. Desto yngre barnet är, desto mer beroende är det av andra människor för att uppfylla dessa behov. De sociala behoven är inlärd och kan sägas avspegla hur barnet uppfyller de biologiska behoven. De sociala behoven är därmed tids- och platsbundna och kan skilja sig mycket från individ till individ, medan de biologiska behoven är det samma hos alla barn. (Bruun, 1983, s. 5-10)

Bent Hougaard (2004, s. 88-96) delar i sin bok *Curling föräldrar och servicebarn* en handbok i barnuppfostran in barnets behov i tre kategorier: Stimulans, bekräftelse och struktur. Med stimulans syftar Hougaard på såväl fysisk som psykisk kontakt. Människan har ett behov av att känna kärlek och att ha något att syssla med. I själva verket kan små barn till och med dö p.g.a. brist av omsorg och kärlek. Barn är så beroende av att få denna stimulans att de i de fall där kontakten är otillräcklig till och med söker efter s.k. negativ kontakt. Får inte barnet den bekräftelse det behöver kan det leda till både socialt och psykiskt lidande i framtiden. Barnet har ett behov av att få bekräftelse, dvs. acceptans och kärlek. Det är i första hand föräldrarnas/vårdnadshavarnas uppgift att bygga upp barnets självförtroende genom att visa förtroende för barnet. Det sista behovet Hougaard tar upp är struktur. Barn behöver regler,

men för att reglerna skall fungera bör barnet ha vetskap om dem samt acceptera dem. De regler föräldrarna/vårdnadshavarna lär barnet speglar föräldrarnas moral, normer och åsikter.

3.3 Anknytning

Barnet följer och är beroende av sina föräldrar, detta skapar ett speciellt band mellan dem, en s.k. anknytning. En anknytning kan dock även uppstå mellan andra än enbart barn och föräldrar. Kännetecknande för en anknytning är att den varar en längre tid, den är ömsesidig och har en känslomässig betydelse för båda parter, personerna i fråga söker och önskar varandras närhet och de känner sig illa till mods om de skiljs åt. (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 33, 36).

Småbarn är beroende av sina närmaste vårdare. De kräver värme, mat och beskydd för att klara sig. Då upptäckarlusten och nyfikenheten börjar bli allt tydligare är det även viktigt med vårdare som lägger gränser och beskyddar, annars kan nyfikenheten ta övertaget och barnet kan i värsta fall skada sig. (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 39).

Våra tidiga anknytningar bildar en uppfattning av oss själva och om de som finns nära oss samt de samspel som sker mellan oss själva och våra närmaste. Dessa avbildar verkligheten och genom dessa kan barnet pröva olika handlingsmönster och förutspå vad som kommer att hända om barnet handlar på ett specifikt sätt, s.k. inre arbetsmodeller. Dessa inre arbetsmodeller fungerar dock enbart om barnet har en anknytning som till största del är positiv. Om barnet har en anknytning som främst består av negativa upplevelser stämmer inte barnets inre arbetsmodeller överens med verkligheten och kan därmed inte stöda barnets sociala utveckling. (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 33, 36-37).

Anknytningar går att dela in i trygga anknytningar, undvikande anknytningar, ambivalenta anknytningar och desorganiserade anknytningar. En trygg anknytning betyder att barnet vid behov kan återvända till sin anknytningsperson för att få beskydd. Anknytningspersonen ger barnet möjlighet att ta vara på alla sinnen och med hjälp av dem utforska omvärlden eftersom barnet med stöd av anknytningspersonen känner sig trygg och kan koncentrera sig på att ta in omvärlden. (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 51-52).

En undvikande anknytning uppstår då barnets föräldrar avvisar barnets känslomässiga behov. Barnet ser inte föräldrarna som trygga och söker därmed inte heller trygghet eller beskydd hos

dem. Den ambivalenta anknytningen utvecklas då föräldrarna är oförutsägbara. Barnet har då svårt att förutspå föräldrarnas reaktioner på barnets behov och känslor. Detta leder till att barnet även har svårt att utforska och signalera sina egna känslor. (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 52-53).

En desorganiserad anknytningsrelation bygger mycket på rädsla hos barnet. Om föräldrarna under en längre period inte besvarar barnets efterfråga om tröst kan barnet t.o.m. stänga av anknytningsystemet vilket skadar barnets känslomässiga utveckling. Barn som stänger av sitt anknytningsystem kan småningom acceptera kontakt med andra människor, men leder till att barnet slutar visa starka känslor. Dessa barn ligger i riskzonen för s.k. uppförandestörningar så som skolkning, snatteri och känslökallhet. (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 53-54, 58).

3.4 Barnmisshandel

Barnmisshandel har förekommit i alla tider och har inte ansetts vara ett problem förrän 1900-talet. Barnaga var länge ett accepterat uppfostringssätt och man ansåg att det som skedde inom familjen var varje familjs ensak. Det var först år 1984 i Finland i lag förbjöd fysisk barnaga. Som barnmisshandel räknas alla sådana skador hos barn som uppkommit till följd av direkt våld eller genom försummelse. Barnmisshandel kan delas in i fysiskt-, psykiskt- och sexuellt våld samt försummelse. (Taskinen, 2004, s. 82, 87; Seidel, 1991, s. 14).

Det våld som sker i par- och när relationer hör i de flesta fall under allmänt åtal och kan därmed åtalas av andra än enbart de som tagit del av våldet. Ansvaret ligger dock alltid på våldsföraren, men våld i par- och när relationer påverkar även samhället, familjen och individen genom hälsomässiga, sociala och ekonomiska förluster. För att förebygga våldet bör myndigheter ha kunskap om våldet och kunna identifiera våldet i ett tidigt skede samt erbjuda parterna hjälp. Det är viktigt att synliggöra och våga diskutera våld i par- och när relationer. (Social- och hälsovårdsministeriet, 2005).

3.4.1 Fysiskt våld

Fysiskt våld avses oftast som kroppsligt våld, men det fysiska våldet innebär även ett psykiskt lidande. Fysiskt våld finns inom alla samhällsklasser och även i familjer som utåt sett ser ut att fungera bra. Fysiskt våld är sällan en engångsföreteelse och när det upptäcks att barnet utsatts för fysiskt våld är det med stor sannolikhet inte första gången barnet utsätts för våld. (Bergquist m.fl. 2003. S. 40) Barn som utsätts för fysisk misshandel känner ofta rädsla, de oroar sig och har svårt att lita på vuxna, speciellt om misshandeln riktats från en förälder eller någon annan närstående vuxen. Fysiskt våld för med sig många ödande konsekvenser för det drabbade barnet, bl.a. kan barnet få uppfattningen om att våld är accepterat och ett sätt att lösa konflikter. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2010, s. 35).

Fysiskt våld är s.k. aktivt våld och är en medveten handling där målet är att uppnå smärta och/eller lidande hos barnet. Fysiskt våld är lättare att se och att känna igen jämfört med andra våldsformer riktade mot barn och är därför även mer omtalat. En annan bidragande orsak till varför fysiskt våld är mer omtalat är att det i extremare fall kan handla om liv och död för det drabbade barnet. (Seidel, 1991, s. 15-16).

3.4.2 Psykiskt våld

Alla sådana handlingar som stör barnets utveckling, självkänsla och sociala kompetens klassas som psykiskt våld. Psykisk misshandel får barnet att tro att det är värdelöst. (Hindberg, 1999, s. 66). Det psykiska våldet kan bl.a. bestå av kränkningar och hotelser. Barn som utsatts för psykiskt våld kräver ofta långvarig behandling. (Bergquist, m.fl. 2003, s. 41). Den psykiska misshandeln är nämligen den typ av misshandel som stör barnets utveckling mest. De flesta småbarn ser upp till sina föräldrar/vårdnadshavare och tror att de är perfekta individer utan några som helst brister. Därför tar småbarn väldigt lätt till sig de roller som föräldrarna/vårdnadshavarna ger dem. Om föräldrarna/vårdnadshavarna antyder att barnet är värdelöst tar det inte länge förrän barnet tagit till sig rollen som värdelös. (Seidel, 1991, s. 25, 29).

3.4.3 Sexuellt våld

Sexuellt våld kan definieras som sexuellt utnyttjande av barn under 17 år i syfte att skapa sexuell njutning för den vuxne. Det sexuella våldet, eller sexuella övergrepp, är oftast en process som fortgår under flera år. Såväl pojkar som flickor utsätts för sexuellt våld. Man tror att det sexuella våldet förekommer i allt högre grad än vad statistiken säger eftersom barn sällan vågar berätta om sina erfarenheter. I allmänhet sker sexuella övergrepp planerat och förövaren är sällan varken socialt eller psykiskt avvikande. De sexuella övergreppen som sker inom hemmet kan fortgå tills barnet blivit vuxet. (Bergquist, m.fl. 2003, s. 43; Seidel, 1991, s. 100, 107, 113).

Det är viktigt att barnet får berätta om sina erfarenheter och att barnet får sätta ord på upplevelsen och de känslor som uppkommit. I en situation där ett barn anförtror sig åt en vuxen person är det av stor betydelse att den vuxne kan hålla sig lugn och saklig. Det är även av stor vikt att prata med barnet och förklara att alla vuxna inte är som sexualförbrytaren. (Seidel, 1991, s. 136-137; Taskinen, 2004, s. 46).

Om barnet och förövaren har ett starkt emotionellt band ökar risken för att barnet skall utveckla ett trauma, i värsta fall rasar all grund till trygghet och tillit. Desto längre övergreppen pågår, desto värre är också i allmänhet skadorna. Vanliga skadeverkningar som sexuellt utnyttjade barn lider av är dålig självkänsla, skuld-känslor och depression. Barn som utnyttjas sexuellt känner ofta hopplöshet och maktlöshet. Dessa barn känner sig även i allmänhet mycket ensamma. Kontaktförmågan till andra människor störs av dessa faktorer och barnet blir därmed allt mer isolerat. Sexuellt utnyttjade barn kan senare i livet lida av bl.a. sexuella problem, problem med sömnen, drogrelaterade problem samt självmordstankar. Kvinnor som utnyttjats som barn kan även känna rädsla för det motsatta könet (då förövaren varit en man) och även ha problem med nervositet, lida av depressioner, ha matrelaterade problem och kontaktsvårigheter. Prostitution och sexuella övergrepp i barndomen kan ha ett samband då personen som tidigare utnyttjats sexuellt inte tror sig ha något annat värde än det sexuella. (Seidel, 1991, s. 111, 136-138).

3.4.4 Försummelse

Med försummelse avses en passiv hållning gentemot barnets behov, men även försummelse kan ge upphov till betydande skador hos barnet (Bergquist, m.fl. 2003, s. 41-42). Föräldrar som försummar barnets behov har många gånger inte som mål att skada barnet, ofta handlar det om att de helt enkelt inte är medvetna om vad som krävs för att uppfylla barnets behov (Seidel, 1991, s. 17). Många gånger är föräldrarna så upptagna av sina egna problem att de inte ser barnet och barnets behov, sådana föräldrar är t.ex. föräldrar som är psykiskt sjuka och missbrukare (Hindberg, 1999, s. 67).

3.5 Riskfaktorer

En betydande risk hos familjer där våld förekommer är att de inte längre ser våldet som något främmande, våldet har blivit en del av vardagen. Att erkänna att man har våld problematik inom familjen och att söka hjälp ses oftast av de drabbade som onödigt och skamligt. (Peltonen 2004, s. 77). En annan hög riskfaktor hos familjen är en föräldrad syn på könsroller och arbetsfördelning inom familjen: Om kvinnan dvs. modern ger upp sin arbetskarriär och sitt sociala liv för att ta hand om barnet och kanske även hemmet är risken hög att frustrationen hos modern växer, i värsta fall är det barnet som får ta skulden för saknaden av det liv modern tidigare haft utanför hemmet men nu går miste om. (Seidel, 1991, s. 22).

Överlag krävs tre villkor för att misshandel av barn skall ske: Rätt barn, rätt förälder/vårdnadshavare och rätt tillfälle. Det har framkommit att barn med t.ex. låg födelsevikt, dålig hälsa, hyperaktivitet och känslomässig instabilitet har större risk att bli utsatta för våld. Föräldrar/vårdnadshavare som misshandlar sina barn är ofta ensamma och lider av psykiska problem. Risken att föräldrar/vårdnadshavare våldför sig på sina barn är även högre om föräldrarna/vårdnadshavarna själva utsattes för våld som barn eller om det förekommer våld mellan föräldrarna/vårdnadshavarna. Andra riskfaktorer är ett accepterat förhållningssätt till våld i samhället och i de nära sociala relationerna samt att föräldrarna/vårdnadshavarna känner sig stressade. I de familjer där våldet äger rum finner man ofta en blandning av ett flertal av dessa riskfaktorer. (Seidel, 1991, s. 41-53; Taskinen, 2004, s. 34).

Vanliga märken på fysiskt våld är ytliga skador, så som blåmärken och benbrott. Följderna av fysisk misshandel kan även märkas som bl.a. balansrubbnings, nedsatt hörsel och

hyperaktivitet. I skolåldern utmärks ofta misshandlade barn genom att de har läs- och skrivsvårigheter. (Seidel, 1991, s. 15-16, 19).

En faktor som höjer risken för sexuellt våld riktat mot barn är dåliga familjeförhållanden. Barnet i en sådan familj har med stor sannolikhet ett behov av kärlek från vuxna som inte uppfyllts i tillräckligt hög grad, barnet är därmed mer utsatt eftersom det försöker uppfylla behoven av närhet och ömhet. Dessutom har man sällan tillräckligt god uppsyn över dessa barn. Symptom på sexuella övergrepp hos barn kan t.ex. ses som skador eller sjukdomar på eller kring könsorganen, smärtor vid urinering, svårigheter att hålla tätt samt problematik med maten som senare kan ta uttryck som anorexia nervosa. Sociala och psykiska symtom hos barnet kan t.ex. vara ångest, ängslighet och tvångsbeteenden, inlärningssvårigheter samt kunskap och/eller intresse för sex som märkbart skiljer sig från jämnåriga. (Seidel, 1991, s. 106, 139-141)

Kännetecknen hos förövaren i de fall där förövaren är en fadersfigur är en klar favorisering för det utsatta barnet, denna fadersfigur tenderar även att reagera med en onormalt stark svartsjuka då barnet i fråga klart visar intresse för andra eller tvärtom då andra klart visar intresse för barnet. Den person som i familjen innehar modersrollen är även ofta svartsjuk till sin karaktär, men här riktas svartsjukan mot det utsatta barnet. (Seidel, 1991, s. 106, 139-141)

4 Daghemmet

I FN:s konventions om barnets rättigheter fastläs att barnet har rätt till lek, fritid, vila, konst och kultur. (Barnaombudsmannen, 2007, s. 4).

I daghemmet sker s.k. förskoleverksamhet vilket är en målinriktad och pedagogisk växelverkan med målsättning att främja barnets uppväxt, utveckling och inläring. Barnets dagliga utvecklingsmiljö består främst av hemmet men även av dagvården. Dagvården har således en central roll i barnfamiljers vardag och är en viktig del av barnets liv. Dagvården är i första hand till för barnet och i Finland har alla barn sedan år 1996 en subjektiv rätt till dagvård. (Barntädgårdsläraryrket, 2014, s. 3).

4.1 Barndagvårdslagen

Enligt barndagvårdslagen har dagvården i uppgift att stöda föräldrarna i barnuppfostran och att tillsammans med föräldrarna trygga en balanserad utveckling av barnets personlighet. Dagvården bör även erbjuda barnet kontinuerliga och trygga relationer samt en mångsidig verksamhet som stödjer barnets utveckling. (Lag om barndagvård 1973/36 paragraf 2a).

4.2 Småbarnsfostran

Småbarnsfostran i Finland baserar sig på bl.a. barnets internationellt erkända rättigheter där barnets mänskovärde ses som det mest centrala. Andra mycket centrala grundprinciper inom småbarnsfostran är förbudet mot diskriminering, barnets rätt att leva och att utvecklas harmoniskt, att barnets bästa är det som bör komma i första hand samt att barnets egna åsikter bör beaktas. Inom småbarnsfostran har man även tagit fasta på en del rättigheter som barnet inom dagvården har rätt till, så som trygga mänskoförhållanden, en trygg och hälsosam miljö, specialstöd vid behov, förståelse och uppmärksamhet enligt sin ålder, utveckling, egen kultur, eget modersmål och egen trosuppfattning. (Stakes, 2005, s. 17).

Småbarnsfostran kan definieras som det samspel som sker mellan barn och vuxna där småbarnsfostrans uppgift är att uppnå en balanserad tillväxt, utveckling och inläring hos barnet. Inom småbarnsfostran framkommer vård, fostran och undervisning som en gemensam helhet. För att målet med småbarnsfostran skall uppnås krävs i allmänhet en s.k. fostringsgemenskap, dvs. att de professionella fostrarna samt föräldrarna kan samarbeta. Syftet med småbarnsfostran är att barnet skall må bra. Mår barnet bra ökar förutsättningarna för att barnet skall lära sig, utvecklas och växa i hög grad. Inom småbarnsfostran skall barnets grundbehov tryggas, vilket ökar barnets självkänsla. Även relationer till andra människor, så som föräldrar, fostrare och andra barn, skall tryggas. (Stakes, 2005, s. 16, 19-20).

Innehållet i småbarnsfostran utgörs av fysisk-, social-, emotionell-, estetisk-, intellektuell-, etisk- och religiös fostran. Dessa delområden utgör en målmedveten helhet som stöder varandra och styr barnets utveckling i en önskad riktning. (Stakes, 2005, s. 158-159).

Barnets inlärmingsmiljö är en helhet bestående av såväl fysiska, psykiska som sociala element. Inlärmingsmiljön inom småbarnsfostran bör vara flexibel och gå att anpassa efter eventuella behov. En mångsidig miljö som uppmuntrar barnet att lära sig väcker intresse och nyfikenhet

hos barnet. Miljön inom småbarnsfostran bör även stödja barnets språkutveckling och erbjuda barnet såväl tal- som skriftspråk. Genom lek, rörelse, undersökning och olika konstupplevelser får barnet möjlighet att utveckla sitt språk. Språket är av stor betydelse för barnet med tanke på bl.a. inläringen. (Stakes, 2005, s. 22-24).

4.3 Pedagogerna

All personal inom småbarnsfostran ansvarar över barnets välmående. Pedagogerna bör ha en positiv attityd, kunna visa att de bryr sig och våga ta upp eventuellt oroande saker. Pedagogerna bildar tillsammans med föräldrarna en fostringsgemenskap där båda parter förbinder sig att stöda barnets tillväxt, utveckling och lärande. (Koponen & Kaljunen, 2012, s. 11).

Den positiva fostringsgemenskapen skapas genom ett öppet och tillitsfullt förhållande mellan föräldrar och daghemspersonal. Personalen delar med sig av sitt specialkunnande kring barnets utveckling och kan vid behov guida föräldrarna att söka ytterligare hjälp hos t.ex. barnrådgivningen, familjerådgivningen och barnskyddet. (Barntädgårdsläraryrket, 2014, s. 7).

Som pedagog bör man uppmärksamma barnet och barnets mående samt se till att föräldrar får den hjälp de behöver i frågor som berör barnet. Pedagogerna bör därför vara öppna och ärligt våga fråga föräldrarna om de önskar någon hjälp och hur de orkar med familjelivet. Det är viktigt att poängtera att det är normalt att behöva och ta emot hjälp. (Paavilainen & Mäkelä, 2014).

Pedagogerna bör respektera såväl barnet, barnets föräldrar och deras inbördes relation. Det är föräldrarna som har ansvaret över barnet. Pedagogerna bör stötta föräldraskapet och hjälpa barnet att få så bra föräldrar som möjligt. Som pedagog måste man dock beakta att det är kontakten med barnet som skall prioriteras, pedagogerna bör bekräfta barnet och ta det barnet säger på allvar. (Christensen & Hildingson Boqvist, 2009, s. 21-22).

Barnets situation bedöms alltid utifrån pedagogernas egna värderingar. Det är ofta mycket svårt att bedöma vad som är barnets bästa, men det är något pedagogerna måste göra. Det är viktigt att pedagogerna är tydliga och tar ansvar då de berättar för barnet vad de tänker göra och varför om pedagogen bedömer att barnets situation kräver åtgärder, t.ex. en barnskyddsanmälning. (Christensen & Hildingson Boqvist, 2009, s. 21-22).

Att bemöta misshandlade barn är en stor utmaning. I situationer där daghemspersonal börjat reda ut misstankar om att ett barn eventuellt far illa har samarbetet med familjen ofta varit mycket viktig. (Taskinen, 2004, s. 3). I leken använder sig barn till en stor del av fantasi, men även mycket av det de sett, hört och upplevt. Allt det som leken ger uttryck för är av betydelse för barnet, men man bör komma ihåg att även sådana saker som är betydelsefulla för barnet inte nödvändigtvis kommer till uttryck i leken. (Stakes, 2005, s. 25).

4.4 Att upptäcka sköra barn i dagvården

Med sköra barn menas sådana barn vars utveckling påverkats i en negativ riktning på grund av bristande känslomässig omsorg. Även föräldrar kan vara sköra. Sköra föräldrar har ofta egna erfarenheter av otrygga föräldrar, vilket leder till att de inte har någon förebild av hur ett tryggt föräldraskap ska se ut. För sköra föräldrar kan det vara mycket svårt att förstå och uppfylla barnets behov. Sköra barn och föräldrar kan behöva och bör ges extra stöd för att även de på ett likvärdigt sätt ska kunna delta i daghemsverksamheten. (Broberg, Hagström & Broberg, 2013, s. 248-249).

Barnets tidiga anknytning och den inre arbetsmodell barnet har påverkar i hög grad barnets beteende och barnets sätt att knyta an till andra. Ett barn med en otrygg anknytning kan skapa en slags relationsstörning vilket påverkar hur barnet knyter an till pedagogerna på daghemmet. Barn med undvikande anknytningar kännetecknas av att de inte söker tröst, visar mer intresse för materiella ting och fysiska utrymmen än för mänskorelationer, verkar utåt sätt klara sig själva och ignorerar ofta pedagogernas inbjudan till kontakt. Barn med ambivalenta anknytningar söker däremot ofta tröst hos pedagogerna men blir sällan tillfredsställd med den tröst pedagogen erbjuder. En desorganiserad anknytning kännetecknas oftast hos barnet som oförutsägbarhet, det är även ofta svårt att förstå sig på barnets beteende. (Broberg, Hagström & Broberg, 2013, s. 78-80, 254, 256).

Avvikande eller plötsligt förändrat beteende hos barnet kan vara ett tecken på att barnet far illa. Sådant här beteende är bl.a. ängslighet, oro och nedstämdhet, vilka kan tyda på att barnet lever i missförhållanden. Andra tecken och beteenden hos barn som också bör uppmärksammas och tas på allvar är överdrivet sexualiserat beteende, våldsamt beteende och destruktivt beteende. (Lucas & Otterman, 2014).

Barn som mår dåligt eller lever i missförhållanden kan visa såväl fysiska som psykiska tecken. Psykisk ohälsa tar sig ofta uttryck i fysiska symptom hos barn, t.ex. huvudvärk, viktökning eller viktnedgång och tecken på destruktivitet. Detta betyder dock inte nödvändigtvis att barnet lever under dåliga förhållanden utan kan bero på andra omständigheter. Fysiska skador, så som blåmärken, sårskador, brännskador osv. Kan däremot tyda på fysisk misshandel. Sexuella övergrepp kan hos barn upptäckas genom återkommande smärta i halsen, skador på och i könsorganen eller i anus, greppmärken på lår eller rumpa, infektioner i underlivet och graviditet. Barn som försummas av sina föräldrar kännetecknas av bl.a. bristande hygien, opassande klädsel, överdriven hunger och viktnedgång. (Lucas & Otterman, 2014).

Att upptäcka sköra barn handlar inte enbart om att se barnet, utan även om att se föräldrarna. Tecken som kan tyda på att föräldrarna missköter sin uppfostrings- och vårduppgift är t.ex. missbruk, psykisk sjukdom, likgiltighet gentemot barnet och aggressivt beteende. Andra tecken som bör uppmärksammas är när föräldrarnas historia om barnets skador inte stämmer överens med skadans utseende eller barnets utvecklingsnivå, om skadan är betydligt äldre än vad föräldrarna anger eller om föräldrarna inte har någon som helst förklaring till ett flertal skador hos barnet. (Lucas & Otterman, 2014; Broberg, Hagström & Broberg, 2013, s. 250).

Barn som utsatts för misshandel har större benägenhet för utvecklingsmässiga svårigheter, vilket kan leda till lidande för barnet. Det är dock inte enbart föräldrarnas uppgift att se till barnet utan även samhällets. Alla barn har rätt till skydd mot våld och att få sina grundläggande behov tillfredsställda. Det är enbart ett fåtal av de barn som upplevt vanvård eller misshandel som utåt sätt visar synbara tecken, men även de barn som inte visar några symptom kan ta allvarlig skada av det skedda. (Lundén, 2010, s. 24, 27-29).

5 Barnskyddet

Barnskydd, dvs. skydd för barn, gäller inte enbart de sociala myndigheterna, utan även alla andra myndigheter och alla finska medborgare. Barnskyddet ser alltid på saken ur barnets synvinkel där barnets bästa alltid ses som det centrala i de saker som rör barn. Barnskyddet i Finland grundar sig på de internationellt erkända rättigheterna för barn vilket bl.a. innefattar rätten till en trygg och stimulerande uppväxtmiljö samt rätten till en harmonisk och mångsidig

utveckling. Det är föräldrarnas ansvar att trygga dessa faktorer. Samhället har skyldighet att ingripa i de situationer där barnets hälsa och utveckling äventyras. (Taskinen, 2007, s. 11, 15, 20).

Inom daghemmet tillämpas s.k. förebyggande barnskydd. Det förebyggande barnskyddet ingriper före barnet blivit klient inom barnskyddet och finns på ställen där familjen rör sig i vardagslivet, t.ex. på skolan, inom dagvården och på mödrarådgivningen. Målet med det förebyggande barnskyddet är att stöda familjen i ett så tidigt skede som möjligt och därmed undvika att problematiken blir värre. Det är viktigt att alla de som jobbar med barn förstår vikten i att ge extra stöd åt de barn som behöver. (Taskinen, 2007, s.12-13, 17).

5.1 Barnskyddslagen

Alla barnskyddsåtgärder i Finland grundar sig på barnskyddslagen. Barnskyddslagen omfattar alla barn i Finland. Det är kommunerna som ansvarar över ordnandet av barnskydd, vilket sker genom socialarbetare som arbetar i kommunen. (Lastensuojeluliitto, 2014). Föräldrarna har huvudansvaret över sitt barn och har även rätt att få stöd av samhället i frågor gällande barnets omsorg och uppfostran. Samhället skyldighet att vid behov, då föräldrarna inte uppfyller barnets behov, ingripa. (Lastensuojeluliitto, 2014).

Barnskyddslagens syfte är att skydda barnets rättigheter till en trygg uppväxtmiljö, en mångsidig utveckling och särskilt skydd (Sosiaalipolitiikka, 2013). I barnskyddsärenden är det alltid barnets bästa som skall beaktas i första hand. Centrala principer inom barnskyddet är enligt barnskyddslagen bl.a. förebyggande arbete och tidigt ingripande. (Barnskyddslag, 13.4.2007/417, paragraf 4). För att förebygga barns välfärd ordnar kommunerna s.k. förebyggande barnskydd som även kan brukas av barn och familjer som inte är klienter hos barnskyddet. Det förebyggande barnskyddet sker bl.a. genom daghemmen och tryggar barnets uppväxt och utveckling samt stöder föräldraskapet. (Barnskyddslag, 13.4.2007/417, paragraf 3 a).

5.2 Barnskyddsanmälan

En barnskyddsanmälan bör göras i de fall där barnets utveckling eller behov av vård och omsorg äventyras eller om barnets beteende förutsätter att behovet av barnskydd utreds. All personal inom social- och hälsovården har anmälningsskyldighet. Denna skyldighet gäller dock enbart sådan information som man fått i sitt arbete och överskrider all tystnadsplikt. Även privatpersoner kan göra barnskyddsanmälningar. (Taskinen, 2007, s. 31-33)

Det är barnskyddsmyndigheterna som tar emot barnskyddsanmälningarna. En anmälan kan göras av såväl en privat person som en myndighet, skillnaden är att privatpersonen kan göra det anonymt. Ett undantag är de fall där man tror att barnets bästa eller anmälarens säkerhet eventuellt kan äventyras vid ett avslöjande av anmälarens identitet, i sådana fall väljer man ge anmälaren anonymitet för att skydda barnet och/eller anmälaren. (Taskinen, 2004, s. 28, 32; Taskinen, 2007, s. 32-33).

En barnskyddsanmälan kan göras per telefon, genom ett personligt besök hos barnskyddsmyndigheterna eller skriftligt. Muntliga anmälningar bör antecknas ordagrant, liksom de frågor som barnskyddsmyndigheterna ställer till anmälaren. De föräldrar eller vårdnadshavare vars barn barnskyddsanmälan rör har rätt att få ta del av anmälan. Då en barnskyddsanmälan gjorts är barnskyddsmyndigheterna skyldiga att göra en utredning för att kartlägga eventuella stödåtgärder. Barnskyddet har även skyldighet att göra en polisanmälan i de fall där en barnskyddsanmälan har rört misstankar om misshandel eller sexuella trakasserier. (Taskinen, 2004, s. 28, 32; Taskinen, 2007, s. 32-33).

5.3 Anmälningsskyldighet

Pedagogerna på ett daghem kan tveka att göra en anmälan om de inte är säkra på sin oro, anser att anmälan kan vara onödig eller tvärtom, att anmälan kommer leda till ett omhändertagande. Pedagogerna kan även känna rädsla över att föräldrarna ska reagera negativt. Att göra en anmälan berättar dock enbart öppet att man har en oro och att man nu tänker be en socialarbetare om hjälp samtidigt som man respekterar föräldrarna. (Eriksson, E. & Arnkil, T. E., 2006, s. 36-37).

En barnskyddsanmälan förpliktar socialarbetaren inom barnskyddet att undersöka barnets situation och att vid behov vidta stödåtgärder. Då en anmälan görs i tid kan även små

stödåtgärder hjälpa familjen och förbättra barnets situation. Det finns inga onödiga anmälningar. En barnskyddsanmälan och den information en anmälan medför kan vara av mycket stor betydelse med tanke på barnet och barnets bästa. (Eriksson, E. & Arnkil, T. E., 2006, s. 36).

6 Teoretisk sammanfattning

I detta kapitel kommer jag kort sammanfatta min teoridel. Genom denna sammanfattning kan läsaren få en kortare introduktion i ämnet utan att läsa hela teoridelen. Jag har valt att dela in min sammanfattning i ett kapitel om barnet och daghemmet och ett kapitel om utsatta barn och barnskyddet.

6.1 Barnet och daghemmet

Barndagvården i Finland har som uppgift att stöda föräldrarna och att tillsammans med dem trygga barnets utveckling. I Finland har alla barn en subjektiv rättighet till barndagvård och för många barn är dagvården en central del av vardagen. Småbarnsfostran som finns på daghemmen har sin grund i bl.a. barnets internationellt erkända rättigheter.

Enligt FN:s deklaration om barnets rättigheter har barn bl.a. rätt till lek, fritid och vila samt konst och kultur. Småbarnsfostran består av fysisk-, social-, emotionell-, estetisk-, intellektuell-, etisk- och religiösfostern. Inom småbarnsfostran bör barnets grundbehov tryggas eftersom detta ökar barnets självkänsla och ger barnet möjlighet att fokusera på den verksamhet som daghemmet erbjuder.

Barnets grundbehov består fysiska, psykiska och sociala behov. De fysiska behoven består av mat och sömn medan de psykiska och sociala behoven av kärlek, uppskattning och kognitiva behov. När dessa behov är uppfyllda kan barnet fokusera på att förverkliga sig själv och utvecklas som person.

Det är personalen på daghemmet som ansvarar över barnets välmående då barnet är på daghemmet. Barnets mående bör uppmärksammas och pedagogerna bör stötta barnets föräldrar i föräldraskapet. Det är i sista hand föräldrarna som har ansvaret över sitt barn och därför bör pedagogerna på daghemmet ge det stöd och den vägledning som föräldrarna behöver för att hjälpa barnet att få så bra föräldrar som möjligt.

Genom fostringsgemenskapen skall föräldrarna tillsammans med pedagogerna i en öppen och tillitsfull relation arbeta för att trygga barnets utveckling. Pedagogerna kan i denna gemenskap ge del av sitt specialkunnande kring barnets utveckling och kan även vid behov stöda föräldrarna i att söka ytterligare hjälp i frågor som berör barnet.

6.2 Utsatta barn och barnskyddet

De tidiga anknytningarna bildar en s.k. inre arbetsmodell som beskriver oss själva, våra närmaste och det samspel som finns mellan oss själva och dem. Detta avbildar verkligheten och genom denna avbildade bild prövar barn på olika handlingsmönster och kan därmed förutse eventuella konsekvenser. De inre arbetsmodellerna stämmer dock enbart om en anknytning till största del är positiv, barn med negativa anknytningsupplevelser har oftast en snedvriden inremodell och kan därmed inte använda den som stöd i den sociala utvecklingen.

Tryggt anknutna barn har i allmänhet inget problem att ta till sig omvärlden då de i lugn och ro kan utforska den i och med att de känner sig trygga med sina föräldrar. Ett barn med en undvikande anknytning söker varken trygghet eller tröst hos sina föräldrar eftersom dessa enbart avvisar barnets känslomässiga behov. En ambivalent anknytning leder till att barnet inte får leva ut sina känslor, har svårt att utforska dem och signalera dem. Barnets föräldrar är då oftast mycket oförutsägbara och barnet har därför svårt att räkna ut hur föräldrarna kommer att reagera på barnets behov. Desorganiserade anknytningsrelationer är främst byggda på rädsla som uppstått då föräldrarna under en längre tid inte besvarat barnets efterfråga om tröst.

De föräldrar som själva utsatts för våld som barn ligger i riskzonen att själva misshandla sina barn. Andra riskfaktorer är bl.a. våld mellan föräldrarna, ett accepterat förhållningssätt till våld i samhället och i de nära relationerna samt att föräldrarna upplever sig stressade. Studier har även påvisat att barn med låg födelsevikt, dålig hälsa, hyperaktivitet och känslomässig instabilitet har större risk att utsättas för våld än barn i allmänhet. För att barnmisshandel ska ske krävs dock överlag tre villkor: Rätt barn, rätt förälder och rätt tillfälle.

Barnmisshandel kan indelas i fysisk-, psykisk- och sexuell misshandel samt vanvård. Det fysiska våldet klassas ofta som kroppsligt våld. Fysiskt våld är en medveten handling med målet att uppnå smärta och/eller lidande hos barnet. Det psykiska våldet definieras som alla handlingar som stör barnets utveckling, självkänsla och sociala kompetens. Psykiskt våld kan

bl.a. bestå av kränkningar och hotelser. I de flesta fall får den psykiska misshandeln barnet att känna sig värdelöst. Sexuellt våld kan drabba såväl flickor som pojkar. Sexuellt våld är all utnyttjande av barn under 17 år som har som syfte att skapa sexuell njutning för den vuxne. Försummelse sker då föräldrar förhåller sig passiva gentemot barnet och barnets behov. Barn som ligger i riskzonen att försummas är bl.a. barn till missbrukare och barn med psykiskt sjuka föräldrar.

Barnskydd gäller alla sociala myndigheter, men även alla andra myndigheter och alla finska medborgare. Barnskyddets uppgift är att skydda barnets rättigheter till en trygg uppväxtmiljö, en mångsidig utveckling och särskilt skydd. Inom barnskyddet är det barnets bästa som sätts i centrum. Barnskyddet grundar sig på de internationellt erkända rättigheterna för barn. Det är föräldrarnas ansvar att trygga barnets behov men samhället är skyldigt att ingripa då barnets hälsa och utveckling äventyras.

En barnskyddsanmälan görs då barnets utveckling eller behov av vård och omsorg äventyras. All personal inom social- och hälsovård har anmälningsskyldighet. En anmälan kan dock även göras av en privatperson. Det är barnskyddsmyndigheterna som mottar anmälningarna. Då en anmälan görs i tid kan även små medel hjälpa familjen och förbättra barnets situation.

7 Undersökningens genomförande

Syftet med mitt lärdomsprov är att lyfta fram barnträdgårdslärares tankar och känslor kring barnskyddsanmälningar. I följande kapitel kommer jag ta fasta på hur jag förberedde och genomförde min undersökning.

7.1 Metodval

För att få fram ett tillräckligt djupgående material om barnträdgårdslärarnas tankar och känslor kring barnskyddsanmälningar valde jag att göra en kvalitativ undersökning. Den kvalitativa undersökningen består oftast av enkla frågor med omfattande svar (Trost, 2005, s. 7). Jag ville genom min undersökning finna en förståelse för tankarna och känslorna kring barnskyddsanmälningar. Jag valde att genomföra en kvalitativintervju med mina respondenter

eftersom jag anser detta är ett bra tillvägagångssätt för att få vidsträckt information om hur de upplever barnskyddsanmälningar (Carlsson, 1991, s. 25).

7.1.1 Val av respondenter

Urvalet av respondenten gjordes genom bekvämlighetsurval. När jag pratat med barndagvårdschefen kontaktade jag ett antal daghemsföreståndare. En del daghemsföreståndare valde att själva fråga barnträdgårdslärarna om det fanns intresse medan en del bad mig skicka e-post till daghemmen för att nå ut till de barnträdgårdslärare som var villiga att ställa upp. I min e-post beskrev jag mitt lärdomsprov kort och berättade vad intervjun skulle handla om.

Samtliga respondenter som deltog i undersökningen blev inte kontaktade genom e-post. I de fall där föreståndaren själv pratade med respondenterna resulterade i tre frivilliga barnträdgårdslärare. I ett av fallen var föreståndaren även barnträdgårdslärare och var villig att ställa upp. Intervjuerna blev till sitt antal tre stycken med sammanlagt fyra barnträdgårdslärare. Bekvämlighetsurval var för mig praktiskt och ett lätt sätt att nå ut till mina respondenter. Nackdelen med bekvämlighetsurval är att respondenterna kan ha haft egenskaper som gjort att de valt att ställa upp, t.ex. ett speciellt intresse kring just barnskyddsanmälningar vilket kan leda till ett förvrängt resultat (Trost, 2005, s. 120).

7.1.2 Datainsamling

Tillsammans med barnträdgårdslärarna kom vi överens om en passlig tidpunkt för intervjun. Samtliga intervjuer skedde på respondenternas arbetstid och på de daghem där de arbetade. Mitt mål var att få respondenterna att känna sig avslappnade och att intervjun skulle bli mer som en dialog än ett ensidigt samtal där jag enbart ställer frågor. Två st. av mina respondenter önskade att bli intervjuade samtidigt, vilket jag inte såg som något problem. Intervjuerna hade mycket låg standardisering, med andra ord blev intervjuerna mycket olika (Trost, 2005, s. 19). För att svaren skulle bli så genomtänkta och heltäckande som möjligt gav jag intervjufrågorna åt mina respondenter på förhand. Intervjufrågor använde jag som en riktlinje under intervjuerna, intervjuerna blev därför mer öppna och även andra saker än enbart de frågor jag delat ut på förhand diskuterades. Jag skrev även ett avtal som såväl jag och respondenterna undertecknade där intervjuns syfte, ämnesbeskrivningen och information kring sekretessen framgick.

7.1.3 Sekretess

Som tidigare nämndes skrevs ett avtal angående sekretessen mellan mig och respondenterna. Respondenterna lovades anonymitet i den färdiga texten, därför nämns varken namn eller daghem i detta arbete. Intervjuerna var konfidentiella och jag som intervjuare hade och har tystnadsplikt. (Trost, 2005, s. 40-41).

7.2 Metod för resultatanalys

Det finns egentligen ingen specifik metod för analyserandet av kvalitativa intervjuer. Däremot finns det tre steg i detta arbete: Insamlandet, analyserandet och till sist tolkandet (Trost, 2005, s. 125). Dessa tre steg fungerar dock inte skilt för sig och går mycket in i varandra, det andra och tredje börjar i de flesta fall före det första genomgåts, men jag kommer använda dessa som en riktlinje i min tolkning av materialet.

8 Resultatredovisning

Detta kapitel har som mål att redovisa resultatet av de intervjuer jag genomfört. För att underlätta för läsaren har jag valt att dela in min redovisning i tre kapitel och en avslutande sammanfattning. Det första kapitlet 8.1 Med barnet som utgångspunkt tar fasta på barnets välmående och hur man i daghemmet kan lyfta fram barnets mående. Följande kapitel 8.2 Barnskyddsanmälan – från att överväga till att anmäla handlar om barnskyddsanmälningar, de känslor som kan uppkomma då man överväger att göra en barnskyddsanmälning och de känslor som uppkommer då anmälan görs. Det tredje kapitlet 8.3 Stöd vid barnskyddsanmälningar lyfter fram det stöd som redan finns och används av barnträdgårdslärarna i frågor gällande barnskydd, men även det stöd som eventuellt önskas i framtiden. Slutligen har jag valt att skriva en sammanfattning på resultatredovisningen.

8.1 Med barnet som utgångspunkt

Eftersom en barnskyddsanmälan först och främst handlar om barnet och barnets välmående valde jag att inleda samtliga intervjuer med frågan: Hur vet man att ett barn mår dåligt? Alla respondenter besvarade frågan likadant men på olika sätt, de var i varje fall överens om att ett barn som mår dåligt också ofta beter sig ”annorlunda”. Barnet kan t.ex. vara aggressivt, överaktivt, ängsligt, utagareande eller väldigt tyst.

En av respondenterna besvarade första frågan på följande vis:

”Ja-a, det är nog inga lätt det där och där är nog den stora frågan jag har tänkt på varje år är hur ser man inte desto mera att barn mår dåligt, för statistiskt sätt så borde det ju finnas många, många fler än vad man ser. Men oftast så uttrycker ju sig ett barn som mår dåligt med att de blir oroliga, kanske aggressiva, men det kan ju ha hundra olika orsaker.”

Följande fråga vi gick in på kom att handla om hemmet, för även om ett barn utåt sätt verkar må bra kan vårdnaden i hemmet vara bristande. Samtliga respondenter nämnde barnets kläder, bl.a. följande saker nämndes: smutsiga kläder, oordning på kläder, för lite kläder, för mycket kläder eller att kläderna inte blir tvättade. En del nämnde även barnets hygien. En aspekt som enbart nämndes av en respondent var maten:

”...Om de kommer varje måndag och är jätte, jätte hungriga... På grund av att det finns de barn som inte får riktig mat där hemma så ska de inte få serveras gröt på varken fredagar eller måndagarn och inte före eller efter längre lov.”

Alla respondenter ansåg att det genom iakttagelser under daghemsdagen är möjligt att ta fasta på barnets välmående. Andra saker som nämndes var att fråga barnet, att prata med barnet och att lyssna på barnet.

En av respondenterna uttryckte sig på följande vis:

”Sedan kan man nog fråga barnen också, ofta får vi nog förtroende, när de ska vila eller man sitter bredvid eller vid maten då kan de berätta just så där spontant. Man måste ju vara väldigt försiktig så man inte sätter ord i munnen på dem. Fråga hur de mår, hur kände du dig då och sådant.”

En annan uttryckte sig så här:

”Där är det ju nog det där samma, man iakttar, särskilt förstås leken, och kanske pratar skilt med det här barnet då man får tillfälle, att man tar dem där tillfällena i akt och just om samtalsämnen, att man märker att nu kanske det kommer något här som man... inte ledande frågor, men att man lyssnar.”

Den senare respondenten betonade en viktig sak som jag ännu inte nämnt, nämligen att ta tag i tillfället då det ges. Som pedagog är viktigt att man är närvarande, förstås fysiskt men även psykiskt, då man är i barngruppen, att man verkligen ser och hör barnet. Annars går nog de här små tillfällena lätt förbi, och i värsta fall blir barnets förtroende till pedagogen lidande.

Även föräldrar och att diskutera med föräldrarna om barnets välmående nämndes av två respondenter. Bl.a. nämndes föräldrakvarter. Det påpekades även att vissa föräldrar kanske inte alltid reagerar så positivt;

”Sedan förstås prata med föräldrar, föräldrakvarter, vissa föräldrar är väldigt öppna, andra så reagerar negativt, men det kan ju i alla fall vara en veckarsklocka. Sedan är det förstås skillnad på om man känner föräldrarna väldigt bra eller om det är någon som nyss har kommit. Så är det skillnad på vilken problematik de har, hur mycket de har att dölja...”

8.2 Barnskyddsanmälan – från att överväga till att anmäla

Två av fyra respondenter hade vid tidpunkten för intervjun gjort en barnskyddsanmälan. Båda fallen hade med misstankar om sexuella övergrepp att göra. I ett av fallen misstänktes den ena föräldern och i det andra en nära anhörig.

I de två andra fallen hade en av respondenterna övervägt att göra en anmälan, men trodde sig ha lite för lite att gå på och kände sig dessutom osäker;

”Man hade lite för lite, eller trodde sig ha. Var går gränsen? Den är så svår! ... det är nog lite kanske osäkerheten som gjorde att man inte där... där skulle nog, nu med erfarenhet i bakgrunden, så där skulle ha varit fog för den där anmälan faktiskt.”

De respondenter som enbart övervägt att göra en anmälan beskrev situationen som bl.a. tråkig, jobbig och osäker. En av de två respondenterna som däremot gjort en barnskyddsanmälan beskrev sina känslor kring anmälan på följande vis:

”Nå, då har man ju lämnat över det på något vis. Vi har ju haft också fall då vi, varför man inte gjort, för vi har ju haft också sådana fall, och de fallen lämnar allra längst in, dem där andra så släpper man, de går ju vidare och någon annan tar hand om det och förhoppningsvis reder ut det. Men de andra, de man inte gjort, så då tänker man att man kanske skulle ha borda och varför har ingen gjort någonting.”

Man kunde alltså tolka det som att de anmälningar man gjort – de släpper man och går vidare. Medan de fall där man enbart övervägt den här barnskyddsanmälan, de fallen känns jobbiga även efteråt, kanske t.o.m. även efter att barnet gått vidare och börjat skolan.

Majoriteten av respondenterna tyckte även att det känns svårt att göra en barnskyddsanmälan. En av respondenterna bekräftade även att tröskeln till att göra en anmälan definitivt finns där. Framst var det dock osäkerheten att göra en obefogad anmälning som kändes jobbig;

”Man tänker nog till en och två och tre gånger...”

”Nå det är ju osäkerheten att man går och gör en anmälan där det inte är befogat, men samtidigt är det där att man inte gör en anmälan då det verkligen skulle ha varit befogat...”

”Det är ju enda grejen till varför man inte skulle göra... Tänk om du skulle gå och anklaga någon för något ... som inte är sant! Att ha så mycket bevis, att man faktiskt är bombsäker... Det är nog svårt. Tänk om du själv skulle bli anklagad för något, ja-a, du ska nog ha ganska mycket på fötterna innan du...”

En annan osäkerhet som också diskuterades var barnskyddet. Flera av respondenterna sa sig inte vara riktigt säkra på vad de som jobbar inom barnskyddet gör. En av respondenterna upplevde t.o.m. att barnskyddsanmälningar som gjorts inte överhuvudtaget följts upp. En av respondenterna påpekade även att det kanske kunde vara bra med någonsorts kontakt med den sociala sidan men att det kanske inte riktigt finns tid eller resurser. Med kollegorna upplevdes

däremot varken osäkerhet eller några negativa attityder. Arbetsgemenskapen verkade fungera mycket fint på de ställen jag besökte.

8.3 Stöd vid barnskyddsanmälningar

De två sista frågorna jag ställde under mina intervjutillfällen handlade om stöd i frågor gällande barnskyddsanmälningar, dels existerande stöd men också önskat stöd, om sådant fanns. Det stöd som nämndes var främst arbetskollaboratorer och specialbarntädgårdslärare. Två respondenter nämnde även familjerådgivningen.

En av respondenterna beskrev det stöd hon fick såhär:

"Alltså jag upplever att jag har stöd, i synnerhet av specialbarntädgårdslärare och av mina kollegor."

Följande fråga kom att handla om önskat stöd i frågor gällande barnskyddet och barnskyddsanmälningar. Tre av fyra respondenter önskade klart mer stöd i dessa frågor. Den respondent som inte direkt önskade mer stöd ansåg att det inte finns tid eller resurser att börja på med olika stödåtgärder. Så här uttryckte hon sig då jag ställde frågan: Skulle du vilja ha mera stöd, eller är det tillräckligt?

"Jag tycker det är tillräckligt, för du klarar inte att uppehålla, du har inte tid att hålla upp kontakten med massa olika människor."

Jag bad de övriga respondenterna att fundera kring hurudant stöd de i framtiden önskade sig och av vem de skulle vilja få det här stödet. Två respondenter nämnde att de gärna skulle få mer information just kring ämnen gällande barnskydd och barnskyddsanmälningar.

En av respondenterna svarade:

"Där är ju då kanske mera att man skulle få den här infon lite oftare, alltså de förändras ju de här systemen och reglerna. Att någon kanske skulle komma och berättar eller att man kan gå på någon föreläsning..."

En annan sa så här:

”Gärna få vara kontinuerligt, komma med jämna mellanrum i alla fall, den där infon är ju nog genomgående, både i utbildningen och sedan i arbetet fortsättningsvis.”

Den tredje respondenten betonade att stödet främst var en fråga om resurser;

”Nog kan vi alltid prata med specialbarntädgårdsläraren. Men så har de ju så hemskt mycket jobb, kanske där det brister... Tidigare kunde de ju komma så där annars bara, för att lära känna barnen, och sedan om det blev något så skulle det vara lättare och de skulle ha lättare. Men den möjligheten finns inte alls längre. Socialarbetaren kom ju ut förr och vi samtala... det är nog en resursfråga!”

8.4 Sammanfattning

Inom dagvården utmärker sig de barn som mår dåligt ofta med att bete sig så att säga ”annorlunda”, de sticker ut, antingen är de överaktiva och syns och hörs överallt eller så är de passiva, oroliga och tysta. Barn som alltid eller ofta kommer till daghemmet med smutsiga eller opassande kläder kan ha bristande vård hemma. Även barn som luktar illa eller är smutsiga hör till den här kategorin. Hunger är också en aspekt som bör tas på allvar, om ett barn alltid eller ofta kommer till daghemmet och är onormalt hungrig eller äter betydligt mer än sina jämnåriga är det skäl att fundera över barnets matvanor hemma.

Pedagogerna på daghemmet har möjlighet att genom iakttagelser analysera barnets mående. Även att kommunicera med barnet är viktigt, men här bör man komma ihåg att inte ge barnet ledande frågor. Då barnet försöker förtro sig för en pedagog är det viktigt att pedagogen tar tillfället i akt och tar barnet på allvar. Att diskutera med föräldrarna är också viktigt, trots att alla föräldrar alla gånger inte är jätte lätta att prata med.

En faktor som i många fall får barntädgårdslärare att tveka att göra en barnskyddsanmälan är osäkerhet. Dels osäkerhet på vad barnskydd och barnskyddsanmälningar egentligen innebär, men även osäkerhet kring de egna misstankarna och en rädsla att göra en obefogad anmälan. Övervägandet av en barnskyddsanmälan förknippas ofta med negativt laddade känslor. Att överväga en barnskyddsanmälan kan vara mycket tungt.

Då det kommer till frågor gällande barnskydd och barnskyddsanmälningar har kollegorna på daghemmet upplevts som mycket viktiga. Även specialbarntädgårdslärare har nämnts som en viktig stöttepelare. Andra samarbetspartners man har att ta till är bl.a. familjerådgivningen. Trots att det finns stöd i de här frågorna var majoriteten av respondenterna överens om att stödet kunde utökas. Detta kan dock ses som en fråga om tid och resurser. Två av fyra respondenter önskade mer information kring ämnen gällande barnskydd och barnskyddsanmälningar.

9 Slutdiskussion

Jag hade alltid tänkt att min undersökning skulle bli kvantitativ. Jag ville skicka ut enkäter och sedan redovisa resultaten med hjälp av tabeller och siffror. Så blev det dock inte. Jag valde att skriva om barnskyddsanmälningar, dels för att jag är intresserad av barnskyddet och dels för att jag önskar att tröskeln till barnskyddsanmälningar bland personer med anmälningsskyldighet skulle sänkas. Sedan var det bara att vinkla detta ämne för att få ihop det med förskolepedagogik som jag valt som inriktning. Till en början hade jag tänkt undersöka hur många anmälningar som görs av daghemspersonal, men jag ångrade mig, ändrade riktning och valde istället att intervjua barntädgårdslärare för att diskutera deras åsikter och känslor kring barnskyddsanmälningar. Undersökningen fick på detta vis ett helt annat djup och en för mig mycket större mening. Syftet med mitt lärdomsprov blev därför att lyfta fram barntädgårdslärares tankar och känslor angående barnskyddsanmälningar.

I detta kapitel kommer jag först att lyfta fram överensstämmelse mellan teorin och min undersökning. Jag vill se att undersökningen stämmer överens med den teori jag tagit del av. Jag kommer även kritiskt granska mitt arbete. Jag kommer här börja med att fundera kring de frågeställningar jag hade när jag började med detta arbete och om jag lyckats ta fasta på dem. Sedan vill jag även granska resultatet av min undersökning och till sist fokusera på saker som kunde ha gjorts annorlunda och framför allt saker som kunde ha gjorts bättre.

9.1 Teori som överensstämmer med min forskning

Samtliga respondenter ansåg att beteendet hos barnet berättar en hel del om barnets mående, vilket bekräftas i teoridelen i bl.a. kapitlet om anknytning. Ett barn med en trygg anknytning har nämligen inga problem att utforska världen runt omkring eftersom de känner sig trygga i

sig själva och med sina föräldrar. Anknýtningarna bildar dessutom en inre arbetsmodell vilken ger en bild av oss själva, våra närmaste och det samspel som finns mellan oss och dem, vilket i sin tur ger en bild av verkligheten. Genom denna arbetsmodell kan barnet sedan pröva på olika handlingsmönster och förutse olika konsekvenserna av olika handlingar. Ett barn med en anknýtning som inte upplevs som trygg kan däremot inte utforska den värld som finns omkring på ett naturligt sätt och inte heller försöka förutse konsekvenser av sitt handlande, i och med att dennes inre arbetsmodell inte stämmer överens med verkligheten. Detta i sin tur leder till ett handlande och beteende som med stor sannolikhet avviker sig från det ”normala”.

Ett annat kapitel där beteendet nämns är kapitlet om att upptäcka sköra barn i dagvården. Där nämns att ett plötsligt förändrat beteende kan vara ett tecken på att barnet inte har det bra. Även avvikande beteende så som ängslighet, oro och nedstämdhet eller överdrivet sexualiserat beteende, våldsamt beteende och destruktivt beteende sägs vara oroväckande. Andra saker som också påpekas i samma kapitel och som också påpekades av respondenterna är klädsel, bristande hygien och överdriven hunger.

Att iaktta och prata med barnet nämndes också av ett flertal respondenter. I kapitlet Pedagogerna nämns bl.a. att pedagogerna inom daghemsverksamheten ska bekräfta barnet och även ta barnets berättelser på allvar. Leken är ett viktigt kommunikationsmedel för barnet, trots att leken till stor del kan innehålla fantasier innehåller leken även mycket av det barnet sett, hört och upplevt. Allt som barnet ger uttryck för i leken är av betydelse för barnet, därför är leken en mycket viktig del av barnets liv. Att iaktta barnets lek kan därför ge svar på många frågor kring barnet mående.

Trots att det är barnet och barnets välmående som står i centrum bör dock även föräldrarna beaktas. Även mina respondenter påpekade vikten av föräldrakontakt. I kapitlet Pedagogerna kan vi också läsa om betydelsen av en positiv fostringsgemenskap. Pedagogerna på daghemmet bör vara öppna och ärligt våga fråga föräldrarna om de behöver hjälp och hur de orkar med barnen.

Respondenterna var i stort ganska överens om att en barnskyddsanmälan är en stor sak och något man inte gör i första taget, ”man tänker nog till en och två och tre gånger” före man gör en anmälan. Att inte ha för tillräckligt med information eller att göra en anmälan så att säga i onödan var de största trösklarna då det kom till att göra en barnskyddsanmälan. I kapitlet om Anmälningsskyldighet bekräftas vi om att pedagogerna på daghem kan tveka att göra en

anmälan i sådana fall där oron inte är hundra procentig eller i de fall där pedagogerna tror att anmälan kan vara onödig.

9.2 Kritisk granskning

När jag nu kritiskt försöker granska mitt arbete ser jag att jag givetvis kunde ha skrivit mer teori kring ämnet, vissa kapitel kan kännas lite kortfattade och jag kunde även ha använt mig av ett flertal källor för att stärka trovärdigheten av teorin. Då det kommer till mina intervjuer ser jag nu i efterhand att jag borde ha lyssnat mer och låtit mina respondenter ta mer utrymme. I en del fall blev jag så upprymd över ämnet och ville spinna vidare, men tänkte mig kanske inte för och ställde eventuellt en del ledande frågor. Jag är glad över att jag gav intervjufrågorna i förhand, trots att jag till viss grad tvekade, då jag tänkte att svaren kanske inte blir lika spontant ärliga då de får frågorna första gången. Svaren blev nu istället mer genomtänkta, vilket är bra.

Mina frågeställningar kretsar kring barntädgårdslärares upplevelser och uppfattningar om barnskyddsanmälningar. I teoridelen besvaras mina frågeställningar inte så bra. Däremot lyckades jag bättre i forskningsdelen där jag mycket väl tagit fasta på mina frågeställningar.

Den första frågeställningen ”När gör man en barnskyddsanmälan” anser jag att tagit väl fasta på såväl i teorin som i undersökningsdelen. I teorin framkommer det att en barnskyddsanmälan skall göras i de fall där barnets utveckling eller behov av vård och omsorg äventyras eller om barnets beteende förutsätter att behovet av barnskydd utreds. I min presentation av undersökningen framkommer det däremot att en barnskyddsanmälan görs först då oron verkligen är stor och man är riktigt säker på att barnet far illa.

Följande frågeställning kom att handla om barntädgårdslärares känslor kring anmälningar och hur det känns att göra en anmälan. En av respondenterna svarade att det kände skönt att lämna över sin oro åt någon annan. Däremot upplevdes känslorna vid ett övervägande och före en anmälan som väldigt jobbiga. I teorin framkommer denna fråga inte tydligt.

Min sista frågeställning går in på om det finns stöd att få i frågor gällande barnskyddsfrågor och hurudant stöd som kunde vara önskvärt. I teoridelen nämner jag att daghemspersonalen vid behov kan uppmana föräldrarna att kontakta barnrådgivningen, familjerådgivningen eller barnskyddet om de behöver hjälp i frågor gällande barnet. Detta kan ses som ett stöd, om barntädgårdslärarna känner sig osäkra kan även själva välja att kontakta någon av dessa i

förväg och rådfråga dem i saken. Genom min undersökning har jag fått den uppfattningen att specialbarntädgårdslärarna och den övriga personalen är de som främst stöder barntädgårdslärarna i frågor gällande barnskyddsanmälningar. Det som ett flertal respondenter ytterligare önskade var främst mer information om saker gällande barnskydd och barnskyddsanmälningar.

Den uppfattning jag fått genom min undersökning är att resurserna inom dagvården är för snäva, samt att information kring barnskyddet och barnskyddsanmälningar är bristande. Alla respondenter kände att det är svårt att göra en anmälan och erkände att de tvekar länge före de verkligen anmäler ett barn. En del respondenter påpekade också att de antagligen anmäler allt för få barn, men att rädslan över att anmäla och så att säga beskylla föräldrarna i onödan är stor.

Vad mår barnet egentligen dåligt av och hur kan du som barntädgårdslärare hjälpa barnet? Jag anser själv, att då man som barntädgårdslärare inte länge själv förmår att stöda barnet i dess utveckling (förstås tillsammans med barnets föräldrar om det bara är möjligt), då man känner att de egna resurserna inte räcker till och man känner oro för barnet, då borde man överväga en anmälan. Steget är dock stort mellan övervägandet och handlandet, vilket verkar vara det stora problemet om vi ser tillbaka på min undersökning, ”man tänker till en och två och tre gånger” före man anmäler. Barntädgårdslärarna är rädda för att de ska beskylla föräldrarna för dåligt föräldraskap, då de egentligen enbart visar att de bryr sig och nu känner oro för barnet. Det är barnet vi ska fokusera på, barnets bästa vi ska prioritera och barnet välmående och utveckling som vi skall trygga.

Barnets rättigheter och samhällets normer är två saker som intresserar mig hemskt mycket. Var går gränserna, när mår ett barn dåligt, vad är normalt och vad är oacceptabelt? Är det okej att föräldrarna är fulla varenda helg trots att barnen är hemma? Är det okej att föräldrarna piercar sin två-åring i öronen, för att de tycker det är fint? Är det okej att låta sina barn leka ensamma ute på gården ute på landet? I förorten? Inne i storstan? Då barnet är tre-år? Tio-år? Jag kunde hålla på hur länge som helst.

Huvudsaken är att barnets välmående och utveckling inte äventyras, att barnet känner sig tryggt med sina föräldrar men också i sig själv. Det finns inga klara riktlinjer på när man en barnskyddsanmälan ska göras, men jag önskar all daghemspersonal och alla andra anmälningsskyldiga vågar stå upp och säga till då de känner oro för barnet. Rädsla för att göra barnskyddsanmälningar i onödan ska egentligen inte vara ett hinder då en s.k. onödig

barnskyddsanmälan inte leder någonstans, det händer inget, barnskyddet kommer konstatera att inget behöver göras. Punkt slut. Men att däremot missa ett barn som behöver hjälp gör stor skillnad, speciellt för det drabbade barnet.

Detta ämne är viktigt och samtidigt hjärtskärande, jag är glad jag valde att skriva om det, trots att det mellan varven väckt mycket känslor, speciellt jobbigt var det att skriva om barnmisshandel och att höra barnträdgårdslärarna berätta om de anmälningar de gjort. Känslor är en bra sak, de visar att jag bryr mig, att jag säger ifrån, att det inte är okej. Det är inte okej att barn far illa och det är något jag definitivt kommer stå för den dag jag jobbar som barnträdgårdslärare. Alla barn har rätt till ett gott liv (FN:s konvention om barnets rättigheter, Barnombudsmannen, 2014).

Källförteckning

Barnombudsmannen (2014).

<http://www.lapsiasia.fi/sv/rattigheter> 23.4.2014

Barnombudsmannen (2007). *Barnets rättigheter*.

http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=97173&name=DLFE-8314.pdf
23.4.2014.

Barnskyddslagen 13.4.2007/417.

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417> 29.4.2014.

Barntädgårdsläraryrket (2014), *Leka och lära med glädje*.

<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/LTOLSVE/LTOLSVENSKA/MATERIAL/BROSCHYR/LEKAOCHLARA.PDF> 19.4.2014.

Bergquist, S. m.fl. (2003). *Att möta barn i behov av särskilt stöd*. Stockholm: Liber AB.

Broberg, M. & Hagström, B. & Broberg, A. (2012) *Anknytning i förskolan – Vikten av trygghet för lek och lärande*. Stockholm: Natur och kultur.

Bruun, U-B. (1983). *Växa – utvecklas 1. Från födelsen till skolstarten*. Göteborg: Orstadius boktryckeri AB.

Carlsson, B. (1991). *Kvalitativa forskningsmetoder för medicin och beteendevetenskap*. Solna: Almqvist & Wiksell.

Christensen, R. & Hildingson Boqvist, A.K. (2009). *Att leva i en utsatt situation – med barnet i fokus*. Lund: Studentlitteratur AB.

Eriksson, E. & Arnkil, T. E. (2006). *Ta upp oron – en handbok i tidiga dialoger*. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hindberg (1999). *När omsorgen sviktar – Om barns utsatthet och samhällets ansvar*. Borås: Centraltryckeriet.

Hougaard, B. (2004). *Curlingföräldrar och servicebarn en handbok i barnuppfostran*. Stockholm: Prisma.

Karlsson, L. (2007). *Psykologins grunder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Koponen, K. & Kaljunen, O. (2012). *Kaltoin kohdeltu lapsi – käsikirja kaltoin kohdellun lapsen kanssa työskenteleville*.

http://www.tampere.fi/material/attachments/k/unnamed_7426/kaltoinkohdeltulapsi_kasikirja.pdf 24.4.2014

Lag om barndagvård 1973/36.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1973/19730036> 24.4.2014.

Lastesuojeluliitto.

<http://www.lastensuojelu.info/se/grunden.html> 29.4.2014.

Lucas, S. & Otterman, G. *Tidiga tecken*.

<http://www.tidigatecken.nu/index.cfm?id=486> 5.5.2014.

Lundén, K. (2010). *Att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn*. Edita Västra Aros: Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

http://www.rikshandboken-bhv.se/Dokument/Att_identifiera_omsorgssvikt.pdf 6.5.2014.

Paavilainen, E. & Mäkelä, J. (2014). *Lapsen kaltoinkohtelu*.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/lastenneuvola-fi/ohjeet/menetelmat/perhe/kaltoinkohtelu
24.4.2014.

Peltonen, A. (2004). *Apua ajoissa – Tunnista lapsen hätä*. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Seidel, A. (1991). *Övergrepp mot barn*. Lund: Studentlitteratur.

Social- och hälsovårdsministeriet (2005). *Vem angår våldet?*

<http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/julkaisu/1057921#fi> 24.4.2014.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2010). *Älä lyö lasta! Kansallinen lapsiin kohdistuva kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelma 2010-2015*. Helsinki: Yliopistopaino.

Sosiaaliportti (2013). *Lastensuojelunkäsikirja*.

http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/mita_on_lastensuojelu/ 24.4.2014.

Stakes (2005). *Grunderna för planen för småbarnsfostran*. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Taskinen, S. (2007). *Barnskyddslag (417/2007). Tillämpningsguide*. Vaajakoski: Gummerus Printing.

Taskinen, S. (2004). *Sexuellt utnyttjade och misshandel av barn. Rekommendationer om förfaringssätt för personal inom social- och hälsovården*. Saarijärvi: Gummerus Printing.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1: Intervjufrågor

1. Hur vet man att ett barn mår dåligt? Eller att omvårdnaden i hemmet är bristande?
2. Har Ni någonsin gjort, eller övervägt att göra, en barnskyddsanmälan?
 - ... Har gjort en anmälan: Vilka var motiven för Er anmälan?
 - ... Har övervägt en anmälan: Varför gjorde Ni ingen anmälan?
3. Vilka metoder kan man använda sig av i daghemmet för att synliggöra barnets mående?
4. Hur har Ni känt Er då ni övervägt/gjort en barnskyddsanmälan?
5. Känner Ni att det är svårt att göra en barnskyddsanmälan? Vad är det som känns svårt?
 - ... Har Ni t.ex. känt något av följande:
 - Oklarheter i frågor kring barnskydd,
 - Negativa attityder om barnskyddsanmälningar hos arbetskollegor,
 - För få och indirekta bevis på att barnet vanvårdas i hemmet.
6. Upplever Ni att Ni fått det stöd Ni behövt i frågor gällande barnskyddsanmälningar? Av vem har Ni i sådana fall fått detta stöd?
7. Hurudant stöd önskar Ni få? Och av vem?

Bilaga 2: Sekretess avtal

Syftet med denna intervju är att framföra de intervjuades tankar och känslor kring barnskyddsanmälningar. Detta kommer sammanställas i lärdomsprovet ”När gör man en barnskyddsanmälning? Barnträdgårdslärares tankar och känslor kring barnskyddsanmälningar.”

Konfidentialiteten och anonymitet för läsaren av lärdomsprovet utlovas. Varken namn, daghem eller kommun kommer framgå i det färdiga arbetet.

Intervjuaren har under hela intervjun och även efteråt tystnadsplikt.

Inget av det inspelade materialet kommer användas av någon annan än intervjuaren. Allt material kommer att användas i syfte att fullgöra lärdomsprovet. När detta är klart kommer materialet förstöras.

Intervjuarens namn och namnförtydligande

Den intervjuades underskrift och namnförtydligande

Ort och datum